

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 30 november 2007

Mål nr

B 4893-06

KLAGANDE

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

MOTPARTER

1. POA

2. TA

Ombud och offentlig försvarare för 1 och 2: Advokat CM

SAKEN

Otillåtet trålfiske

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges dom den 7 november 2006 i mål B 2454-05

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att förverkande kan ske hos POA och TA på grund av deras överträdelse av fiskelagen (1993:787) och Fiskeriverkets föreskrifter om fiske efter makrill, sill och skarpsill under år 2003 (FIFS 2002:51).

Högsta domstolen undanröjer hovrättens dom i fråga om förverkande och visar målet åter dit för den fortsatta handläggning av förverkandefrågan som föranleds av Högsta domstolens förklaring.

För försvaret av POA i Högsta domstolen tillerkänns CM ersättning av allmänna medel med tjugotusenfyra-hundrasextio (20 460) kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdes-skatt med 4 092 kr.

För försvaret av TA i Högsta domstolen tillerkänns CM ersättning av allmänna medel med tjugotusenfyrahundrasextio (20 460) kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 4 092 kr.

Frågan om skyldighet att till staten återbetala vad som utgått av allmänna medel för den offentlige försvararen i Högsta domstolen skall prövas av hovrätten efter målets återupptagande där.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, förpliktar var och en av POA och TA att såsom förverkat värde av försåld fisk utge 131 000 kr.

POA och TA har bestritt ändring.

DOMSKÅL

Frågan i Högsta domstolen är om förverkande kan ske hos POA och TA för att de vid yrkesmässigt trålfiske i Östersjön av oaktsamhet har fångat sill och skarpsill i en större mängd än vad som var tillåtet enligt Fiskeriverkets föreskrifter för år 2003. Båda har av hovrätten dömts för otillåtet trålfiske till böter.

Är bestämmelserna om förverkande förenliga med regeringsformens regler om normgivning?

Den grundläggande frågan gäller om förverkandet är rättsligt grundat även om de överskridna begränsningarna av fisket inte finns i lag eller förordning utan i myndighetsföreskrifter. Ytterst kan Fiskeriverkets rätt att meddela föreskrifter härledas till reglerna om normgivning i 8 kap. regeringsformen. Sålunda gäller enligt 7 § första stycket att regeringen – efter bemyndigande i lag – genom förordning kan meddela föreskrifter om bl.a. fiske. Enligt andra stycket i paragrafen medför ett sådant bemyndigande inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Men riksdagen kan i lag, som innehåller bemyndigande med stöd av första stycket, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet. Till sådana andra rättsverkningar av brott räknas bl.a. förverkande. Bestämmelserna i 7 § tillåter s.k. blankettstraffstadganden, som kännetecknas av att brottsbeskrivningen fylls ut genom en hänvisning till en primär rättsregel på ett annat ställe i samma författning eller utanför denna.

Av 8 kap. 11 § regeringsformen framgår det att om riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i visst ämne så kan riksdagen därvid medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet. Denna möjlighet till vidaredelegering gäller hela det område där regeringen kan meddela föreskrifter på grund av ett bemyndigande från riksdagen enligt 8 kap. (prop. 1973:90 s. 319 f., NJA 2005 s. 33 samt Göran Regner, Lagprövning och blankettstraffstadganden – Några HD-fall, i Festskrift till Rune Lavin, s. 238).

De bestämmelser om straff och förverkande som aktualiserats i detta mål finns i fiskelagen (1993:787) i dess lydelse före den 1 juli 2003. Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av bl.a. 19 § i lagen döms, utom i ringa fall, till böter eller fängelse i högst sex månader (40 §). Om det inte är uppenbart oskäligt, skall fisk som varit föremål för brott enligt lagen förklaras förverkad. I stället för fisken kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat (45 §). I 19 § anges det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får bl.a. meddela föreskrifter för fiskevården som förbjuder eller begränsar fisket med avseende på vilken fisk som får fångas. Regeringen har delegerat föreskrifträtten vidare till Fiskeriverket, bl.a. när det gäller fisket i havet och längs kusterna (se 2 kap. 7 § förordningen, 1994:1716, om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen). Fiskeriverket har meddelat föreskrifter om bl.a. trålfiske efter sill och skarpsill i Östersjön (Fiskeriverkets föreskrifter, FIFS 2002:51, om fiske efter makrill, sill och skarpsill under år 2003, ändrad genom FIFS 2003:2 och 2003:6). Där anges högsta sammanlagda mängd som får fångas under en kalendervecka.

Av lag och förordning kan det alltså utläsas att straff och förverkande tar sikte på överträdelse av bestämmelser som begränsar fisket. Den närmare innebörden av begränsningarna och därmed av det straffbara området kan

emellertid inte fastställas utan Fiskeriverkets föreskrifter. Det är sålunda där som det anges om begränsningar finns och vad som i så fall gäller i fråga om fångstområde, fisk, fiskemetod och högsta tillåtna fångst under en viss tid. Det materiella innehållet i bestämmelserna om straff och förverkande finns således väsentligen i föreskrifter som har meddelats av en förvaltningsmyndighet (jfr NJA 2006 s. 293).

Blankettstraffstadganden är, som nämnts, i och för sig förenliga med 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen. Frågan är emellertid om förverkande som en rättsverkan av brott kan följa av en föreskrift på lägre konstitutionell nivå än lag eller förordning. Det har ibland anförts att andra styckets ordalydelse – ”överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar” – skulle tala emot detta (se bl.a. prop. 1981/82:219 s. 76). Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 33 funnit att regeringsformen inte tillåter att förvaltningsmyndigheter och kommuner fyller ut blankettstraffstadganden med fängelse i straffskalan på ett sådant sätt att den därigenom straffbelagda gärningen helt eller i det väsentliga anges i deras föreskrifter. Domstolen fäste avseende bl.a. vid regeringsformens ordalydelse, som tillåter blankettstraffstadganden med fängelse i straffskalan bara om föreskrifterna meddelats av regeringen. Rättssäkerhetsaspekter ansågs också tala för en restriktiv tolkning av grundlagen i de hänseenden som var aktuella.

Högsta domstolens skäl kan till en del sägas ha bäring på förverkande. I 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen görs med undantag för bötesstraff inte någon skillnad mellan olika rättsverkningar av brott. Inte heller förarbetena till denna grundlagsbestämmelse synes ge något stöd för skilda synsätt vid bedömningen av andra rättsverkningar än böter (prop. 1973:90 s. 315 och 320 samt prop. 1975:8 s. 45). Det finns också exempel i senare lagstiftningssammanhang på att förverkande som sanktion ansetts lika, eller till

och med mer kännbar än den egentliga straffpåföljden (SOU 2007:20 s. 111 f., jfr prop. 2005/06:182 s. 39 och SOU 2004:37 s. 133).

Samtidigt måste beaktas att förverkande är en ekonomisk påföljd och i detta avseende närmast jämförbart med böter, något som inte kan undgå att få betydelse för tolkningen. Det står klart att normgivning som rör fängelsestraff i hög utsträckning påverkas av regeringsformens särskilda skydd mot frihetsberövande och inskränkningar i rörelsefriheten (2 kap. 8 §). Som Högsta domstolen framhöll i 2005 års rättsfall är det inte bara bestämmelser om verkställighet av straffet som begränsar rörelsefriheten. Också beskrivningen av den straffbelagda handlingen tillhör – när fängelse ingår i straffskalan – det område som principiellt skall lagregleras, ett förhållande som måste ha haft stor betydelse för utgången i rättsfallet (jfr 2 kap. 12 § fjärde stycket 3 regeringsformen). I detta avseende är den rättsliga situationen inte jämförbar vid förverkande, som inte omfattas av några motsvarande särbestämmelser. Bestämmelserna om skydd för egendom i 2 kap. 18 § regeringsformen hindrar inte straffrättsliga regler om förverkande (se t.ex. SOU 1993:40 s. 47 och Bengtsson, Ersättning för offentliga ingrepp 1, 1986, s. 77 och 133). I det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen sägs visserligen att inskränkningar i egendomsskyddet skall ”anges i lag” (artikel 1), något som dock snarast får uppfattas som ett krav på rättsenlighet och inte på att normen skall vara beslutad på en viss konstitutionell nivå (se t.ex. Åhman, Egendomsskyddet, 2000, s. 267 ff. och Krause, Rätten till egendom som en mänsklig rättighet, 1993, s. 90 ff.). Det måste också beaktas att förverkande kan bli aktuellt vid bötesbrott och att det således inte i detta avseende finns någon koppling mellan fängelse och förverkande.

Av stor betydelse blir då 8 kap. 11 § regeringsformen som inom det primära lagområdet öppnar för en vidaredelegering av föreskriftsrätten från regeringen till bl.a. förvaltningsmyndigheter. Några särskilda hinder eller

begränsningar som tar sikte på förverkande som rättsverkan av brott kan knappast läsas in i bestämmelsen eller dess förarbeten (jfr prop. 1973:90 s. 318 och prop. 1975:8 s. 45). När det i 8 kap. 7 § andra stycket sägs att andra rättsverkningar än böter förutsätter överträdelse av en föreskrift som regeringen meddelat, kan detta följaktligen inte ses isolerat från möjligheten till vidaredelegation i 11 §.

Det finns flera exempel i normgivningspraxis på att blankettstraffstadganden i lag sanktionerar föreskrifter som meddelats av förvaltningsmyndighet också då ett förverkande kan bli aktuellt (jfr Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 3 uppl. 1999, s. 83 samt Asp, EU och straffrätten, 2002, s. 294). Saken har kommit under Lagrådets bedömning vid remitteringen av ett förslag till lag om transport av farligt gods (prop. 1981/82:94 s. 261, jfr NJA 2005 s. 33). Där anförde Lagrådet att regeringsformen inte lämnade – vare sig i 8 kap. 11 § eller på annat ställe – något uttryckligt svar på frågan huruvida riksdagen kan i lag anta straffbud vars närmare innehåll kommer att fyllas ut, inte av regeringen utan av förvaltningsmyndighet till vilken regeringen vidaredelegerar sin förordningsmakt. Lagrådet anmärkte att frågan inte syntes ha berörts i förarbetena till regeringsformen. Vidare uttalades att det i praxis efter regeringsformens ikraftträdande hade förekommit att riksdagen i lag, som innehöll bemyndigande för regeringen eller myndighet som regeringen bestämde att meddela föreskrifter i visst ämne, föreskrivit annan rättsverkan än böter vid överträdelse av föreskrift som meddelats med stöd av bemyndigandet, utan att skillnad därvid gjorts mellan fall då föreskriften hade meddelats av regeringen och fall då den meddelats av myndighet som regeringen bestämt. Lagrådet hänvisade bl.a. just till bestämmelserna om fiske. Den slutsats som drogs av Lagrådet innebar att regeringsformen, trots den oklara regleringen, inte syntes lägga hinder i vägen för en sådan praxis. Lagrådets uttalanden föranledde ingen kommentar av föredragande

statsrådet (a. prop. s. 265). I linje med detta synsätt ligger att förverkande i andra lagstiftningsärenden har föreskrivits som sanktion i fall av det slag som här är aktuellt, t.ex. när det gäller överträdelse av kommunala ordningsföreskrifter (se prop. 1982/83:9 s. 17 f.).

Det bör också framhållas att Fiskeriverkets föreskrifter i detta fall – även om de kan få långtgående följder som utfyllnad av regler om straff och annan rättsverkan av brott – är av mycket detaljerad natur och väl förenliga med de motiv som ligger bakom utformningen av delegationsbestämmelserna (jfr prop. 1975:8 s. 45).

Mot den nu angivna bakgrunden får regeringsformen anses tillåta – låt vara inte med den tydlighet som skulle ha varit önskvärd – att förvaltningsmyndigheter och kommuner med stöd av delegering fyller ut blankettstraffstadganden som läggs till grund för ett förverkande också då den gärning som därigenom straffbeläggs helt eller i det väsentliga anges genom deras föreskrifter.

Kan förverkande ske hos POA och TA?

POA och TA har invänt att förverkande inte kan eller i vart fall inte bör ske hos dem, eftersom den vinning som förverkandet avser inte har tillfallit dem personligen utan i stället det handelsbolag där de är delägare med en niondel vardera. De har anfört också att fisken redan från fångstögonblicket har tillhört bolaget.

Enligt 36 kap. 5 § brottsbalken gäller att förverkande kan ske bl.a. hos gärningsmannen. Det sägs visserligen också att förverkande kan ske hos en näringsidkare i vissa fall, nämligen om det till följd av ett brott som är begånget i utövningen av näringsverksamhet uppkommit ekonomiska

fördelar för näringsidkaren (jfr 36 kap. 4 §). Detta kan dock inte anses hindra att värdeförverkande på grund av brott sker hos den som hos en juridisk person intar en sådan ställning att han eller hon skall anses som gärningsman till brottet (jfr NJA 1981 s. 452). I vad mån det skall ges någon betydelse, att POA och TA har ett begränsat deläggande i bolaget, hör till bedömningen av skäligheten i ett förverkande hos dem.

Förverkande kan alltså ske hos POA och TA för deras överträdelse av fiskelagen och Fiskeriverkets föreskrifter.

Övriga frågor

De återstående frågorna om förverkande, såsom skäligheten i ett förverkande och beräkningen av det värde som kan bli föremål för förverkande, har inte prövats av hovrätten. Målet bör därför visas åter till hovrätten i den delen för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck,
Leif Thorsson (skiljaktig), Severin Blomstrand, Ann-Christine
Lindeblad och Gudmund Toijer (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Ulrika Kvarnsjö

Föredragningsprotokoll

Sida 1 (17)

PROTOKOLL
2007-11-06
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 17
Mål nr B 4893-06
Avdelning 1

NÄRVARANDE JUSTITIERÅD

Johan Munck, Leif Thorsson, Severin Blomstrand, Ann-Christine Lindeblad
och Gudmund Toijer (referent)

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Ulrika Kvarnsjö

KLAGANDE

Riksåklagaren

MOTPARTER

1. POA

2. TA

Ombud och offentlig försvarare för 1 och 2: Advokat CM

SAKEN

Otillåtet trålfiske

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges dom den 7 november 2006 i mål B 2454-05

Målet föredras.

Föredraganden avger betänkande (aktbil.18).

Högsta domstolen beslutar dom (aktbil.19).

Justitierådet Leif Thorsson är skiljaktig och gillar betänkandet.

Ulrika Kvarnsjö

Uppvisat och lämnat för expediering 2007-11-23

Johan Munck

	BETÄNKANDE 2007-11-06	Aktbilaga 18
		Mål nr B 4893-06 Föredragande Ulrika Kvarnsjö

Jag föreslår att Högsta domstolen meddelar följande dom.

Domslut

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av POA och TA i Högsta domstolen tillerkänns CM ersättning av allmänna medel med tjugofyratusentvåhundraåttioåtta (24 288) kr, avseende arbete. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 4 858 kr.

Domskäl

POA och TA har dömts till böter för otillåtet trålfiske bestående i att de har överskridit högsta tillåtna mängd sill och skarpsill.

Målet i Högsta domstolen gäller frågan om 131 000 kr per person motsvarande värdet av försåld fisk som åtkommits genom överfisket skall förklaras förverkade.

Riksåklagaren har till stöd för sitt yrkande, med hänvisning till Högsta domstolens avgörande NJA 2005 s. 33, anfört att, trots lydelsen av 8 kap. 7 §

andra stycket regeringsformen, en föreskrift om förverkande inte utan vidare kan jämföras med en föreskrift där fängelse ingår i straffskalan. Högsta domstolens dom torde därför ge utrymme för att besluta om förverkande på sätt tingsrätten gjort.

POA och TA har till stöd för sitt bestridande anfört att av 8 kap. 3 § jämförd med 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen följer att förverkande inte får ske när den gärning som ligger till grund för förverkandet helt eller delvis utgörs av överträdelse av föreskrifter som meddelats av förvaltningsmyndighet. För det fall Högsta domstolen skulle finna att regeringsformen inte hindrar förverkande i det aktuella fallet har de gjort gällande att förverkande inte skall ske eftersom det skulle vara uppenbart oskäligt. Till stöd härför har de bl.a. anfört att de aldrig har ägt den bärgade fångsten. Fisket bedrevs för bolaget Torönland HB:s räkning och POA och TA äger endast en niondel vardera av bolaget.

Enligt 40 § fiskelagen (1993:787) i dess lydelse före den 1 juli 2003 dömdes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bröt mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagens 19 §, 20 § första stycket eller 21 – 23 §§ till böter eller fängelse högst sex månader om inte annat följde av 41 §. I 19 § bemyndigades regeringen eller den myndighet regeringen bestämde att meddela föreskrifter för fiskevården som förbjöd eller begränsade bl.a. fisket med avseende på vilken fisk som fick fångas. Enligt 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bemyndigade regeringen Fiskeriverket att meddela föreskrifter för fiskevården som förbjöd eller begränsade fisket med avseende på vilken fisk som fick fångas. I Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2002:51) om fiske efter makrill, sill och skarpsill under år 2003 föreskrev verket högsta tillåtna mängden sill och skarpsill som fick fångas per kalendervecka. Enligt 45 § fiskelagen i dess lydelse före den 1 juli 2003 skulle, om det inte var uppenbart oskäligt, fisk

som varit föremål för brott enligt lagen förklaras förverkad. Istället för fisken kunde dess värde förklaras förverkad.

Ansvarsbestämmelsen i 40 § fiskelagen utgörs av ett s.k. blankettstraffstadgande. Dessa kännetecknas av att brottsbeskrivningen antingen fylls ut genom hänvisning till en primär regel på ett annat ställe i regelverket eller genom reglering som ligger utanför den författning där blankettstraffstadgandet finns. Straffbestämmelsen i fiskelagen hänvisar dels till bestämmelser i lagen, dels till de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Högsta domstolen har i avgörandet NJA 2005 s. 33 närmare redogjort för blankettstraffstadganden och de konstitutionella förutsättningarna för användningen av lagstiftningstekniken framförallt beträffande ansvarsbestämmelser med fängelse i straffskalan.

Av 8 kap. 7 § andra stycket framgår att riksdagen i en lag, som innehåller ett bemyndigande med stöd av paragrafens första stycke, kan föreskriva annan rättsverkan än böter för överträdelse av en föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet. Enligt sin ordalydelse hänvisar bestämmelsen endast till föreskrifter som har meddelats av regeringen. Av NJA 2005 s. 33 framgår emellertid att det är omdiskuterat om 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen utesluter eller inskränker möjligheten att sanktionera föreskrifter på lägre konstitutionell nivå än förordning genom annan rättsverkan än böter.

Högsta domstolen fann att en långtgående möjlighet för förvaltningsmyndigheter och kommuner att fylla ut blankettstraffstadganden med fängelse i straffskalan skulle vara ett stort avsteg från principen att straffbestämmelser som kan medföra ett frihetsberövande skall beslutas genom lag samt att ett

sådant avsteg bör vara tydligt vara godtaget i grundlagen eftersom rättighetsskyddet bör tillämpas på ett för den enskilde generöst sätt. Vidare uttalade Högsta domstolen att rättssäkerhetsskäl talade för en restriktiv tolkning av grundlagen i det aktuella hänseendet. Med hänsyn till det anförda slog Högsta domstolen fast att 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen inte tillåter att förvaltningsmyndigheter och kommuner fyller ut blankettstraffstadganden med fängelse i straffskalan på ett sådant sätt att den gärning som straffbeläggs anges helt eller det väsentliga i deras föreskrifter.

Frågan i det här målet är om det skall anses tillåtet med förverkande med stöd av blankettstraffstadganden som fylls ut av föreskrifter meddelade av förvaltningsmyndigheter eller kommuner.

Det starka grundlagsskydd som finns för rörelsefriheten och som i princip innebär att inskränkningar i form av frihetsberövanden skall beslutas i lag gör sig inte gällande beträffande förverkande av egendom. Det egendomsskydd som regleras i 2 kap. 18 § regeringsformen är inte tillämpligt, eftersom det rör sig om förverkande på grund av brott (se Bengtsson, Ersättning vid offentliga ingrepp, 1986, s. 77 och 133 samt SOU 1993:40 s. 47). Däremot torde artikel 1 i tilläggsprotokoll, den 20 mars 1952 (första tilläggsprotokollet) till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna vara tillämplig. Enligt artikeln skall varje fysisk eller juridisk person ha rätt till respekt för sin egendom. Ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Enligt andra stycket inskränker bestämmelsen dock inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten.

När det gäller förverkande har i Europadomstolens praxis främst artikelns andra stycke tillämpats (se Åhman, Egendomsskyddet – Äganderätten enligt artikel 1 första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri och rättigheterna, 2000, s. 357). Inskränkningar i egendomsskyddet får således ske under förutsättningar som anges i lag. Att notera är att lag enligt konventionen inte motsvarar det svenska lagbegreppet. Vad som avses är att inskränkningen skall vara rättsenlig, d.v.s. ha stöd i den rättsordning där den företas. Även administrativa förordningar och oskriven lag kan alltså vara att anse som lag enligt konventionen. (Se Åhman, a.a. s. 267 ff. och Krause, Rätten till egendom som en mänsklig rättighet, 1993, s. 91) Härav följer att förverkande av egendom med stöd föreskrifter meddelade av myndigheter och kommuner inte torde strida mot Europakonventionen så länge det anses förenligt med svensk lagstiftning.

Även om det således inte står i strid med Europakonventionen att bestämmelser om förverkande får sitt materiella innehåll genom föreskrifter meddelade av myndigheter och kommuner bör det faktum att egendomsskyddet har en stark ställning i konventionen vägas in vid bedömningen i målet.

Högsta domstolen vägde vid sin bedömning i NJA 2005 s. 33 även in rättsäkerhetsskäl. Naturligtvis kan förverkande av egendom inte heller i detta avseende jämföras med ett frihetsberövande. Det bör dock beaktas att förverkande utgör en ingripande åtgärd som i många fall kan vara mycket betungande. När det gäller fiskelagstiftning kan förverkande ske inte bara av fisk eller dess värde utan även av redskap, hjälpmedel och fiskefartyg. Förverkande av fiskefartyg eller dess värde är ett tydligt exempel på att förverkande kan vara väl så betungande och kännbar som en straffrättslig påföljd. Att förverkande är vanligt i fiskemål och att de belopp som förverkas kan uppgå till hundratusentals kronor framgår av utredningen Administrativa

sanktioner på yrkesfiskets område (se SOU 2007:20 s. 111 f. och 123). Mot bakgrund av den ingripande åtgärd som förverkande många gånger utgör talar rättssäkerhetsskäl talar mot att regler om förverkande ges sitt materiella innehåll på en lägre konstitutionell nivå än förordning.

Med hänsyn till det anförda får det anses att regeringsformen inte tillåter att förvaltningsmyndigheter och kommuner fyller ut blankettstraffstadganden som utgör förutsättning för ett förordnande om förverkande på ett sådant sätt att den gärning som härigenom beläggs med rättsverkan anges helt eller det väsentliga i deras föreskrifter.

CM har begärt ersättning för 31 timmars arbete. Med hänsyn till målets omfattning får ersättning motsvarande 23 timmars arbete anses skälig.